

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

Abonamentul:

Pe un an 32 coroane.
Pe șase luni 16 cor. — Pe trei luni 8 cor.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrieri nefrancațe se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor, după învoială

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Războiul și cultura

O statistică publicată zilele trecute în ziare cifrează cu 11 milioane de morți și 19 milioane invalizi pierderile în oameni, iar cheltuielile de material cu 700 miliarde în cei patru ani de război din partea tuturor puterilor beligerante. Acum, când intrăm în al cincilea an de război, gândul ni se înfioară de numărul uriaș al jertvelor cerute de acest război, care zăduge omenimea cu puterea unei catastrofe elementare.

Și se pare, că războiul acesta primind aspectul unei epidemii, reușește să ia toate atribuțiile unui război «de a toată lumea». Țările rămase în afara de zona luptelor, cu toată neutralitatea lor au avut să sufere mult în decursul războiului; dar deși spectrul pustiu din țările beligerante sau chiar biruite le-a putut servi ca motiv suficient de a-și păstra neutralitatea, se văd totuși atrase de vârtej, și rând pe rând, cu voia sau peste voia lor, trebuie să intre în hora macabră, urmând o lege fizică, pe baza căreia corpurile mari atrag în orbita lor corpurile mai mici.

Deci nu atât durată războiului acestuia, ci mai mult extensiunea ce o ia și intensitatea cu care se poartă ne înspăimântă.

Au fost campanii de durată și mai lungă, de 30, chiar de 100 de ani, în cursul istoriei. Au fost aceste războaie mai mult locale și purtate cu mijloace mai reduse, pe urmele cărora popoarele beligerante s-au putut reculege mai repede decât se vor putea reculege după războiul acesta. Căci, în afara de front, abia se simțeau

efectele lor. E destul de proaspătă tradiția războaielor greco-romane, apoi războiul cu italienii și prusicii. În acestea au luat parte numai câte 2-3 bărbați din fiecare sat. Astăzi însă toată lamura bărbătească e mobilizată.

Iar fabricarea muniției, alimentarea și provăderea cu îmbrăcăminte a uriașelor armate absoarbe întreg materialul disponibil, dar și ocupația întregului neam omenesc, astfel că celebră denumire: «Un popor sub arme», dată de scriitorul Swen Heddin națiunii germane, se poate transforma de-a dreptul în: «Omenimea întreagă sub arme».

Pierderile enorme de până acum, precum și cele puse în perspectivă prin înarmarea întregii lumi, au îndemnat pe pașiișii desracăți de orice șovism național, patriotice sau militar, dar chiar și pe un guvernământ responsabil a încerca pe toate căile terminarea luptelor și încheierea păcii cu orice preț. Aceste încercări pe cât sânt de imane, pe atât sânt de explicabile, căci dănuirea îndelungată a acestui război amenință omenimea întreagă cu o catastrofă.

Un război neisbutit sau chiar unul pierdut nu înseamnă un popor pierdut. O pace făcută cu grele jefuri, dar mai înainte de slăirea tuturor forțelor, poate regenera încă un popor, pe când prelungirea până la infinit a acestui război cu proporțiile de până acum, periclitează cultura veacului XX și expune omenimea a recădea în starea culturală a omului primitiv.

Sânt de sigur dureroase pierderile de până acum în oameni, monu-

mente de artă și materialuri. Orcât de colosale sânt aceste pierderi, ele nu ni se par însă catastrofale prin cantitatea lor. Statistica a arătat, că după războaie procentul țășterilor e cu mult mai mare, iar celelalte pierderi încă se pot cu timpul înlocui, până când există aptitudinea de a le crea.

Piere însă în război o generație de oameni cu cultura veacului XX și nu este cine să dea această cultură generației următoare, care nici nu mai are condițiile de a o primi; strămătura în care trăiește omenimea atât pe frontul de luptă, cât și pe frontul de acasă, coboară rapid barometrul civilizației spre nivelul popoarelor primitive sau în cel mai bun caz al evului mediu.

În aceasta constă primejdia războiului universal. Căci cultura presupune o statornică continuitate; ea nu poate învia deodată din cenușa ei ca legenda pasăre Phoenix; această continuitate însă precum și condițiile de viață de înaintea războiului rând pe rând se distrug.

Întreaga năzuință spre progres a omenimii tinde spre acvirațea cât mai lesnicioasă a celor trei condiții fundamentale de existență: hrana, îmbrăcăminte și locuință, pentru că să rămână timpul necesar pentru ocupațiunile mai înalte sulețite, care constituiesc cultura propriu zisă: luminarea minții, cultivarea frumuseții, a binei, adevărului, dreptății și a miliei.

Dacă mai durează mult războiul, lupta pentru trai va fi tot mai grea; mai auevoioasă alergarea spre a împlini cele mai elementare trebuințe

ale vieții, care va absorbi întreaga activitate și atențiune a oamenilor, trăgând după sine și sălbăticierea moravurilor, și va urma necondiționat și părăsirea rând pe rând a deprinderilor și formelor de viață, ce caracterizează pe omul cult și civilizată.

Apropierea ce o facem deci pentru identitatea urmărilor între războiul de acum și migrațiunea popoarelor, care a cauzat decadența culturală a evului de mijloc, nu ni se pare de loc riscată.

Aceste constatări le facem nu pentru a adauge și noi un glas, prea neînsemnat, în corul celor ce cer dela conducătorii destinelor omeniești terminarea grabnică a războiului, ci fiindcă ele învoiază pentru profețimea noastră o îndatorire.

S'au făcut și se fac adeseori grele împături bisericii și reprezentanților ei, că ar fi dușmanii culturii și proivnicii progresului.

Istoria imparțială însă a dovedit, că în veacurile întunecoase ale evului mediu bisericile și mănăstirile au fost ocrotitoarele monumentelor culturii clasice și biserica a fost altarul, unde prin preoți s'a susținut lumina palidă și modestă a culturii, de unde ca din un focar au pornit în vremuri de liniste curente de renaștere culturală.

În special, la noi primele licări de cultură s'au ivit tot din biserică, și profețimea este multă vreme singura purtătoare a curentelor de cultură a credincioșilor bisericii noastre.

Această misiune culturală, începând mai ales din secolul trecut, biserică a împărțit-o bucurou cu intelectualii laici, cari s'au ridicat rând pe

FOIȘOARA

Țântec trist

De trei zile ar înt'una,
De când soarete răsare,
Fierul tale brază mică,
Boi-s slabi, pământu-i tare.

In ogrădă-mi plâng copiii,
Când n'au pod e ruginită,
Și tu suferi în tăcere,
Înimă neprăhănită.

Tot aștepti de vreme lungă
Un cuvânt de mângădere.
Dar zadarnic... El nu vine,
Să te scape de durere.

Biată inimă ntristată,
Până când mai aștepta-vei,
Dacă scumpul tău e poate
Mori în undele Păvel.

Zile mari și zile grele,
Zilelă mănăsture,
După lacrimi și jale
Vie și o sărbătoare...

Florin

Iniimioara

— Povestire de J. Claretie —

În toți anii, de când se făcuse iulăcu, Petre Pomério, răzăt din Pléin, aproape de Saint-Brieuc, se ducea la Jersey unde seceară, adunând astfel șillingii anglo-normanzilor, cari au nevoie de brațe străine să se seceze grânele și să le ceară în coșare.

În două săptămâni, Petre Pomério câștiga dela englezi mai mult, decât ar fi câștigat în trei luni la el în țară; mama sa adună francii, pe care li grămădea într'un ciorap vechi, ciorap pe care-l ținea ascuns în sertarul scriului, în dosul rufelor.

Petre mergea pe 21 de ani. Voinic, ca un luptător de circ, cu niște pumnici cari ar fi zdrobot un taur, avea toțișii ochii albaștri, blânzi ca a unei fecloare. Curios băiat! Mamă-sa, văduva, care nu-l avea decât pe dânsul, li găsea adesea, într'un colț al odației, cu nasul în tot felul de almanahuri, cu pletele lui negre atârându-i peste pagini.

Petre Pomério, cu toată statura lui de Hercule, era fricos ca un șoarece. li plăceau la nebunie poveștile, și li trecea nopți întregi în tovărășia unui bătrân păstor, bătrânul Jean, care li spunea povești

vechi. Aiaț li impresionau poveștile auzite în căt, într-o noapte i se făcú o frică strașină, văzând sălicile care se legănuu de vânt și liacările violete ce se ridicau de pe iazul din marginea câmpiei.

Adică, tocmai frică nu-eră lui, dar prea își grămădise n'cap tot soiul de năzbăii, de istorii în care zăneau jucu, cu părul lor de aur despletit, căzându-le în valuri pe umeri.

Dar ce-i păși lui de zăne? de bamele păstorului și de toate celelalte? Petre Pomério plecă din Jersey cu două sute doisprezece franci în buzunar și cu un cuțit frumos de Sheffield, cu patru limbi de oțel adevărat și tare, de ai fi putut să tai un pom sau un bou cu el.

Odată cu acest cuțit, Pomério cumpărase dela aceeaș prăvălie din strada Regală câteva teste de ace de cusut pentru mamă-sa și o iniimioara, de granit de Jersey, rosa și o negru, legată în argint, pe care o hărăzise vre-unel fete frumoase care să-i fie dragă. Voia să se însoare și el; nu doar că iubea vre-o fată, nici nu-i pusesese ochii pe nici una din fetele din Saint Brieuc. Doar așa ca să-și facă rândul, cu toate că înțerea din orășul lui i se uitau țintă în ochi, părănd că-i zic: «De ce-ți pierzi zadarnic înțerea, când ești atât de voinic și frumos?»

«Oare cui ti voi dai eu iniimioara de

granit?» gânda Pomério, în vreme ce va-porol cu care se «torcea părăsea coasta engleză. «Știu că va stă bine pe pieptul unei fete, cu lănișorul de argint și cu cele șase litere stralicioase: «Jersey».

Se gândea la toate fetele din satul lui, li vedea pe toate: Pe Ana Plovharn, din Pléin, care, când radea era atât de dragă, cu dințișorii ei mărunți și albi și obrăzii ca murele rumene, pe Maria Berceen pescăria, care săra morun, arătându-i și brațele ca laptele; pe Oica, cea cu părul până în călcăie, negru-corb...

Nu, nu! pe asta n'ar fi luat-o Pomério! Prea era cochetă, prea glumea cu toți făclii. Mai degrabă pe mica Hovart, care era atât de delicată, de gingașă și subțirică, de ar fi frânt-o în mâni ca pe o păpușă... Cu toate că și asta eră o diavoliță fără păreche. Mică-mică, însă-și bătea joc de Petre, atât de nostim uneori, încât lui li venea s'o înșface de părul de mătăș aurii și s'o sărute drept pe buze care se desfaceau cu un tandrafi, când radea pe socotela băeților.

Desigur că una din acestea toate va fi într-o zi stăpâna iniimioarei de granit, aceea pe care o va alege mamă-sa; căci de l-ar fi întreat pe el cineva, pe cine ar vrea el să ia, de bună zeamă ar fi ales pe Floarea stăncilor, sau pe Zăna florilor, sat pe vre-o altar din zăneli ori din prin-

rând din mijlocul poporului. Numărul acestora însă se rărește pe zi ce merge, și întinderea războiului în granița sud-estică a monarhiei a făcut un gol mare în ceata atât de restrânsă a intelectualilor noștri, astfel că progresul nostru este foarte serios amenințat.

Munca culturală a considerat-o biserică și principiile ei fundamentale ori când ca o datorie inseparabilă de chemarea profesia, și așa însă astăzi mai mult ca oricând asupra conștiinței noastre.

Rolul de propagatori și paznici ai credinței și moralei creștine, pe care-l reclamăm ca cea dintâi datorință a noastră este astăzi neîndeștător; trebuie tot mai strălucit să urmăm îndemnul Mântuitorului, care nouă ni se adresează, când zice:

«Voi sântiți lumina lumii; mergând învățați toate popoarele...»

Emilian Stoica, preot.

tesele de care-i vorbeau basmele bătrânului păstor.

Vaporul, cu un prelung fluierat de sirena, porni. Se înolpăse. Pomorie, legănată de valurile mării, cu capul sprânci pe un colac de ogdoane începu să vizeze că el e un Păt-frumos și că dădea înimiora de granti unei fermecătoare Cosinzene.

II

Nu ajunseră încă la Minguiries, acele stânci de care s'au izbăt zdrobindu-se atâtea nenorocite vase, când deodată vaporul începu să se clatine când pe o coastă, când pe alta, ca un dop de plută în voia valurilor. Marea se umflă, se umflă și gema. Pomorie, de pe puncta unde sedea lungi, zări în depărtare, așa ca niște muniți albi de spumă, care veneau repede, ciocotind și se izbeau de coastele vaporului cu un asurzitor bubuit de tun.

Eră peste puțin să mai acosteze la Binic. Vasa, căruia i se rupse și un catarg, fu nevoit să-și caute un adăpost la Saint-Malo.

— Tot mai bine la Saint-Malo, decât la Jersey! socoli Pomorie.

Până a doua zi când trebuia să plece, avea vreme destulă și să se plimbe, și să se odihnească. O lui pe străzi, la voia întâmplării. Noaptea, în oraș, eră în liniștia, după furtuna din ajun. Stelele îlcăreau pe cer.

(Va urma)

Știrile războiului

Comunicatul oficial din 9 August: Focul general de artilerie, pe frontul *Italia*, în linutul celor Șapte comune, s'a potențat cu deosebită putere.

Activitatea războinică în *Albania* a slăbit.

Pe frontul *apusean*: Lângă *Yser* și *Avre* dușmanii au atacat cu mari forțe. Scutirii de negură deasă au pătruns în liniile noastre de infanterie și de artilerie. Contraatacul nostru a oprit năvăla dușmană la costul liniei *Marconi-Charboni-res-Petrov-Costerie*. Într-o prărieori ce s'au făcut sânt: australianii, canadieni și francezi.

Comunicatul oficial din 10 August: Pe linia muntoasă *venetiană* s'au dat ieri iarși lupte mai mari de infanterie. Colocările de atac dușmane le am respins prețutinduri.

Activitate vie parțială și pe frontul apusean.

Comunicatul oficial din 11 August: La frontul *italian*, pe platoul celor Șapte comune trupele noastre și-au continuat ieri atacurile. După luptă înverșunată le-am respins pe tot locul, cu foarte grele pierderi pentru dușman. Am prins englezii, francezii și italienii. În deosebii s'au distinș în tre regimintele ungare nr.: 82, 101 și 138.

Pe frontul apusean lupte aspre locale.

Sfințirea bisericii din Cărpiniș

— Raport special —

În numărul 76 al ziarului nostru am arătat spiritul de jertă manifestat de credincioșii noștri din parohia *Cărpiniș* din tractul *Aburulului*, în scopul zidirii unei biserici nouă.

Voiam să relievez adevăruri menite a alimenta focul dragostei de muncă al proștirii noastre și să scot la iveală dărnici credincioșilor statornici în locul credinței, pentru de a avea cu toții la îndemână o pildă vie despre faptul, că dacă avem păstori de model, atunci după cuvintele scripturii, cuprins în cartea apostolului *Pavel* către *Coloseni* cap. 3, toată suflarea va gândi cele de sus, iar nu cele de pe pământ.

Dumnezeu în 4 August st. nou, biserică cea nouă din *Cărpiniș* a fost dată menirii sale.

În ziua aceasta s'a îndeplinit actul sfințirii prin al asor consistorial *Lazar Trileanu*, ca mandatar al Excelenței Sale I. P. S. D. arhiepiscop și mitropolit *Vasiliu*. Despre actul sfințirii raportez următoarele:

Primirea

Dumnezeu la orele 8^{1/2} dimineață mandatarul Excelenței Sale I. P. S. D. arhiepiscop și mitropolit a sosit din *Aburul* în *Cărpiniș* însoțit de protopresbiterul *Petru Popoviciu* din *Aburul*, presbiterii *Iosif Gombos* din *Aburul*-sat și de diaconii *Dr. Octavian Costea* și *Dr. Georgehe Comsa*. Întrarea în *Cărpiniș* s'a făcut prin o poartă triumfală din apropierea gării. La școala aștepta parohul *Pompliu Piso* cu poporul.

O mulțime de lete și feciori în hainele de sărbătoare alese portau cloșul stăteau în două rânduri într-o ridică nivală întâmpinării. Aici în fața edificiului sacru, a fost binevențat mandatarul prin grații parohului *Pompliu Piso*, care emoționat adănc de caracterul sărbătoros al momentului a scos la iveală însemnătatea cea mare a actului apropiat al sfințirii. A accentuat că împreună cu turma sa credincioasă primește cu brațele deschise pe cel ce în numele arhierului a venit să dea destinații sale nouă lăcaș chemat a face să mai înțeleze lacrimile și credincioșia poporului. Invită apoi pe toți cel adunați la actul sfințirii bisericii. Drumul dela școala până la biserică a fost un adevărat triumf. Pe jos erau presărate flori peste care trecea mulțimea. Era îngrădă, călea ce ducea sora la biserică, dar mulțimea venea într'una undănată și de prin satele din jur. Intelectuali din *Aburul*, *Cămpeni* și *Jur*, încă au alergat cu drag să asiste la actul important al sfințirii bisericii pentru a dovedii și prin această cuvintele rostite în biserică de către rintele *Piso*, că toți avem un Dumnezeu și o credință. A confirmat inteligența noastră din *Munții apusei*, că munca noastră din parohia în fața credincioșilor și în fața sultanilor dorii, că dela toate ocaziunile și să se manifesteze împreună cu poporul, decât activitatea noastră va fi în rădăcinile sale înfiptă în inima poporului și purura dănr'insa se va nutri și se va adăpa.

Actul sfințirii

Eră puțin stingher glasul clopotului văduvit al bisericii și numai foca mai completa armonia unui dangăit deplin de cloșe. Iar în auzul nostru cu toții se pe creșta dealului, unde este zidită biserică, având aspectul unei mănăstiri. Treacănd podul peste *Ceruița*, am ajuns în sfârșit în fața bisericii, unde mulțimea s'a așezat în ordine exemplară, la cece a ajutat personal cu multă bunăvoință prim-pretorii *Ceruița* *Imre Löszel*.

La 9 ore precis, s'a început sfințirea apei. La pontificare de mandatar *Lazar Trileanu* a fost asistat de protopresbiterul *Petru Popoviciu* din *Aburul*, presbiterii *Iosif Gombos* din *Aburul*, *Nicolae Ojeș* din *Sohodol-Peșes*, *Ioan David* din *Vartop*, *Traian Tomuș* din *Bucium-Poeni* și parohul local *Pompliu Piso* și de diaconii *Dr. Octavian Costea* și *Dr. Georgehe Comsa*. Răspunsurile le-a dat corintul unei grupe de 12 clerici ai seminarului «*Andreas*» sub conducerea învățătorului dela școala de aplicație *Candid Popa*.

Ceremonia prescria a fost îndeplinită cu cea mai mare pompă. Cu ocaziunea încununării bisericii se vedea în vale, că încă nu încetase soarea mulțimii, căci din toate părțile se apropiau mereu evlavioși creștini din mari depărtări ale satelor resfirate prin val și dealuri. La orele 10^{1/2} se face întrarea în biserică.

Descrierea bisericii

Biserica e situată pe un deal la sud de linia drumului de fier ce duce spre *Aburul*. Drumul la ea duce pe podul dela amintit. Dela pod până la biserică drumul are formă serpentină. Biserica e zidită în mijlocul unei plantații admirabile de pomi. Construcția se ridică pe temăia salet vechi în stilul renașterii italiene, în forma arhitecturală nouă părate pentru bărbați și femei, cu altarul spre răsărit și cu turnul spre apus. Formele bisericii sânt bine chibzuite și plăcute vederii.

Interiorul e boltit în două sferă. Biserica pe dinlăuntru e zugrăvită simplu, dar întreg interiorul e foarte serios și impunător. Iconostaul, stranele și amvonul sânt lucrare artistică numai de măiestrii români din lemn de stejar. Întregul interior prin aceste arce în înălțare solemnă și armonică. Nu numai lângă pereții sânt așezate stranele, ci până către mijlocul bisericii, pe amândouă părțile. Lucrul e făcut din material solid și durabil. Zidirea e înprețuită de un zid trănăit cu grilele de lemn frumos lucrat, ceace dă un aspect de cetăție artistică.

La toate aceste efecte a contribuit de bună seamă și bunul gust și pricepera parohului local, cari au fost potrivit combinate cu dispozițiile cuprins în plan.

(Știriuil va urma)

Episcopul Dr. Miron E. Cristea de 50 de ani

Împlinind episcopul *Dr. Miron E. Cristea* în ziua sf. Ilie vârsta de 50 de ani, ziarul *Lumina* îi dedica următoarele știri:

Când alegerea de episcop — celor doi vechii alegători diguștari băștinai ai eparhiei noastre n'au obținut aprobarea președintelui, conducătorii băștinai în mod firesc și-au ajunși privirea asupra protocoșului de pe atunci din *Sibiu*, *Dr. Miron E. Cristea*, a cărui activitate trecește hotărâte hărăzită de către președintele sectoral al eparhiei *Caransebeșului* întruînălă «întrarea în biserică» din 1908 I lege episcop. Alegerea e confirmată de Maiestatea Sa regele, acum defunct, și de Maiestatea Sa regele, acum defunct, *Francisc Iosif I*. Așa întruînălă sfințirea bisericii întruînălă la *Dumnezeu Tomii*, 25 Aprilie 1901, *Prea Sfinția Sa* este instalat cu sinceră însușire în tronul episcopesc al *Caransebeșului*.

În fața altarului nou întruînălă episcop *Îngăduiesc* că «*credința și legea strămoșască, linția și pănera românească, dragostea și înaintarea patriei străbune vor fi stielele conducătoare ale activității noastre și nu mă voi abate nici pe viitor dela această linția de bun român, de credincios al așezămintele bisericășii patriei, și apoi întruînălă într'un minutun mănunchi întruînălă șunii sale în următoarele:*

«*A lumina clerii și poporul din eparhie, a ridică moralul și a întârzi desicula bisericășca pe toată linia, a desvolta toate activitățile bisericășii culturale și economice ale eparhiei; a echilbra și spori fondurile și fundațiunile centrale; a introduce o administrare ușoră și un control sever în administrarea tuturor averilor bisericășii; a păstra cu înaintare întruînălă în toate provinciile interesele culturale mele; și mai presus de toate a readuce în eparhia de *Dumnezeu* cercată a *Severinului*, slănița și de toți dorita pace; căci am convingere,*

ca numai duhul păcii este în stare a produce acea atmosferă liniștită și sănătoasă și acea climă socială, în care biserica noastră, poporul nostru și toate instituțiile lui să se poată desvolta normal, și se poată sălări și intră; și toate acestea în scopul mântuirii vremelnică și a fericirii vecinice a credincioșilor mei.

Sau strecurat opt ani de zile dela rostirea acestor făgăduințe de aur, Zile grele, aducătoare de popolari de ape pe megarugă Severinului și de restrigțe, cum n'a mai pomenit neamul omeneșc și cu toate acestea activitatea desfășurată și în acest scurt timp de Prea Sfințit Său ne arată mai limpede hotărârea firmă a păstorului cel bun, de a-și pune și sufletul pentru urma sa.

Viziunile canonice împreunate cu slăbirea câte unei biserici din aproape fiecare ținut al înțelesei noastre epării, au primit un odată suferințe adormite ale creștinilor expuși prădei „duplur răpitor”. Viața creștinească s'a înviorat de ploaia binefăcătoare a misionarilor arhierștii... Li cărăscu tot mai intens și oapele de cultură, prețioasă și frumoasă cu zidiri, arhitectură și salare învățătoare corespunzătoare cerințelor noilor legi școlare. Se trimite cu stipendiu dela Gozduș, Trandafii și dela dieceza tot mai mulți tineri bănații la studii academice.

Înconunat cu însușirea țării răz margini a primului sinod epărial cel condusce, Prea Sfințit Său pune temelia unui fond pentru zădrea „Seminariu episcopesc”, menit să deie creștere duhovnicească viitorilor proci. Acest fond întrece astăzi, prin stăruința de fier a Prea Sfințit Sale, suma de 270.000 cor. Se dă în față fundația pentru zădrea catedralei, împodobirea capelei episcopice, colectei erolor noștri și în fine satisfacând sentințele vechiului cronicon loan Necuța, ca «Iacrimile orfanilor năsi soarele, năsi vântul nu le poate uca, ci numai dragostea creștinilor cu mila», dă viață conului pământu, care în decurs de 1½ am trece suma de 70.000 cor. Sub păstoria Prea Sfințit Sale avera epăriale a crescut dela 2.153.908 cor. 48 li, la 3.339.423 cor. 07 li, deci în curs de 8 ani cu 1.185.514 cor. 59 li.

Căvântările circulare, pastoralice adresate clerului și parohilor, drept credincioș din epărie, dovădăsc adăncă cunoaștere a poporului, pe care-l îndrumăză. Acestea sânt fapte, care rămân. Ele mărturisesc stăruința cu succes a arhierului întru îndeplinirea programului fixat la hirotonirea sa. Ele dau și sărbătorile noastre de astăzi, strălucitoare, care în deosebi nu o poate întinca. Strălucire potentă și prin alipirea desăvârșită a poporului românesc, manifestată cu demnitate în repetute rânduri, față de Pastorul său, împodobit cu simțiminte de bun român, fondator ortodox și de credincios patriot.

Darea în judecată a guvernului Brătianu

Comisiunea parlamentară de informații a deput. la camera română acuză de acuzare a guvernului român — Take Ionescu, Teodor și alții — următorul:

Domnilor deputați,

O convingere, din nefericire adăncă înrădăcinată în mintea a poporului nostru, este că justiția dată după lege nu urmărește decât pe muritorii de rând și că cei mari și-și pot să scape la nevoie de orice pedeapsă.

Această părere, rămășiță a vechilor viciilor, prin care a trecut țara și poporul românesc, a dat unora din puterile zilei curajul de a săvârși cu seninătate toate abuzurile, încredințată fiind, că nu o să se găsească nimeni care, rupând cu învingerea de foțdeaua, să-și chemare la răspundere pentru fărădelegile lor.

Cu această gândire în suflet, guvernul trecut a săvârșit o serie de fapte care i-au fost cu puțință, stând atât la adăpostul vechii toleranțe, cât și sub masca idealului național. Ideal Național? Da, pentru nemurătoarele victime cazrite ferită neapărată crimă de guvernământ. Dar, ocazie și pretext de înălțare și ușurare și de folosare personale pentru favorizii regimului trecut.

Persistența convingerii de împunită și după dezastrele suferite în timpul războaiului, când cel puțin suferința ar fi trebuit să înțelească și să oțlească sufletele noastre, ar însemna înaintea a mare deceptiune, dar o adevărată primelie națională.

Chează și al spiritul cetățenesc se va putea desvôlta în țara noastră și va căpăta formă înaltă, în care oare prosperitate e numai apăsătoare înaintea unei ranjii și să-și poată afirma, ca oricine

săvârșesc o călcare de lege, va fi tras la răspundere și-și va primi pedeapsa cuvenită.

Războiul în care am fost aruncați cu neoscotință în din care abia am ieșit zilele trecute, ni-a pricinuit atâtea pagube, atâtea suferințe și atâtea răni, încât lecură și repararea lor va reprezintă — după cum bine s'a spus în toate țările — o adevărată recădere a țării. Și mai ales pentru că trebuie să reclădim din temelie, se impune să construim altele de cum a fost, să întocmim un edificiu, care să nu se zgăduie, și să nu se prăbușească la surzarea vântului nefericite, așa după cum s'a întâmplat cu vechia clădire.

Pentru aceasta trebuie să așezăm între ziduri un element nou, care a lipsit până astăzi, anume:

Convingerea că în țara aceasta există dreptate pentru toți, răspundere pentru fiecare. Trebuie astfel, ca o consecință inevitabilă a nevoii, să înceapă opera cea mare pentru care sântem chemați, și tragera dela răspundere a marilor vinovați de dezastul actual al țării.

Nu mai pe această cale se poate curăța atmosfera morală pentru a începe opera grea și trăinică a refăcării.

În orice țară care se respectă și înzestrată din viața publică conducătorii acei, cari cu ușurință și neprevede au *pus în primelie existența țării*, și cari în clipa celei mai fregade de pregătire înfrigurată și de luptă desăvârșită nu s'a uși să speculăze în nevoia țării, în încercarea de a văluta stăruința pentru folosul lor personal.

A sosit credem timpul, ca organismul politic al statului nostru să reacționeze, și nu poate rămâne nepedepit mezul deschis în clipa de grea cumpănă, și al căruu obiect a fost politica internațională a țării, speculațiunile de genul acesta, vașanode de export și import, făcând față cu banul public, atât în epoca de pregătire, cât și în timpul războaiului.

Iată pentru ce guvernul Brătianu trebuie chemat la răspundere.

O cere conștiința publică seosă de dreptate, o cere textele de lego care nu au fost alcătuite pentru a fi călcate și disprețuite.

Așa fiind lucrurile, e de prios să mai căutăm, dacă au mai fost și câte au mai fost în țara noastră și altura precedente de acest fel.

Existența principiului este independent de aplicățiunile concrete la care am ajuns în prezent. În momentul acesta, când venim a cere chemarea la răspundere a guvernului Brătianu, creiem noi înșine un precedent exemplu pentru viitor, nu putem să nu arătăm că de mult am doriri pentru binele țării acestia, ca precedentul acesta să nu fi căpatat înălțim-niciotădă.

Domnilor deputați,

Comisiunea numită de d-voastră pentru culegerea de informațiuni, conform art. 17 din legea asupra responsabilității ministeriale, procedând la cercetarea faptelor de acuzare și la strângerea de capete, a căzut de acord mai întâi de toate la modificarea și completarea primului cap de acuzare în sensul următor:

Declarărea războaiului. — Intrarea armatelor rusești în țară

Atât în constituție, cât și în legile de organizare ale diferitelor ministere, se precizează și se limitează puterile suveranului și ale ministrilor, fără a se menționa cu această ocaziune că acestora ar aparține dreptul de a declara război.

Deși de se parte, prin faptul că aici un fel de lege asupra responsabilității pentru oare acte care se recunoșc exorbitante autoritate de a putea singuri întreprinde acțiunile cel mai grav și mai solemne, pe care-l poate face un popor: aceia de a declara război.

În aceste împrejurări, soluțiunea legală a acestei chestiuni constă în a face aplicățiunea principiului de drept constituțional, care proclamă suveranitatea națiunii, și numai acestei suveranități, prin reprezentarea ei legal, parlamentului, i se poate recunoșc dreptul de a decide de destinele țării.

Acest principiu formal, inseris în constituție, a fost violat de guvernul a căruu darea în judecată se cere. Și ca consecință s'a violat art. 122 din constituție prin faptul că s'a învôlt la intrarea armatelor ruse în țara fără anume lege, fapt pre-

zintă și pedepsite de art. 2 din legea asupra responsabilității ministeriale.

Aceșt fapt, de acuzare, constând în interpretare de text, nu are, evident, întru bintruința de a fi sprinjit pe elemente de fapt.

(Va urma)

Stirile zilei

Statificare. Citim în zărele budapestane:

S'a răspândit vești, că *arhierii români* au reușit să pună unele piedeci în chestiunea statificării școalelor dela frontieră. Pe cale semiioficioasă se declară, că nici un fel de *factor nechemat* nu poate exercita influență asupra lucrării comisurului dela Sibiu al guvernului, și că acest comisariat își urmează cu toată puterea munca întru a statifica numitele școle.

Șezătorii în Basarabia. Din Iași se anunță: Scritorii N. Beldiceanu și N. Crănciuc, artiștii Ioan Sârba dela teatrul național din București și baritonul Valeanu au dat un ciclu de opt șezători în Basarabia. Pretindinți scriitorii și artiștii au fost primii cu dragoste. Literatura și arta românească au fost sărbătorite cu însușirea. Alară de șezătorie pentru toată lumea, s'au dat șezători pentru copii, la care dl. N. Beldiceanu a citit din povestirile lui Creangă.

— În Soroca nu mai începuse lumea în saia și s'au trebuit să se întorcă dela așa peste 400 de soroceni, fiindcă acei soroceni pleoane nu mai aveau unde sta. La această șezătoare au venit țărani din împrejurimi. Dintr-o țoajă asculta cu ochii umede de fericire moș Andrei al Negruului, gospodar vrednic de pe dealul acoperit de vii și livezi al Sorocii. La Șezătoare s'au dat trei șezători dintre care două pentru copii. Șezătorile s'au dat în folosul bibliotecii basarabene.

Rang de nobil. Maiestatea Sa domnitorul Carol a acordat rangul de nobil ungur cu atributul de *Krassszélessé* consilierului de curte regel, profesorului universitar și deputatului în parlament, Mirela Ștefan Lengyel e de 20 de ani, miresasa Vasa Sionici împlinește 72 de ani la culeșul cucuruzului. Femeia are mulți nepoți, dar are — și economie înfloritoare.

Hymn. Lili Moșola și profesorul Asanțiu Crăciun. — Bran, în 4 August n. 1918.

Căsătorii. Din Neoplanta se anunță că la primăria orașului de acolo s'a prezentat o stăruină — directă, să cerea învôltarea de a putea încheia căsătoria. Mirela Ștefan Lengyel e de 20 de ani, miresasa Vasa Sionici împlinește 72 de ani la culeșul cucuruzului. Femeia are mulți nepoți, dar are — și economie înfloritoare.

Hymn. Lucia Moșola și Dr. Traian Stoica, advocat, cununaji. — Bran, în 4 August n. 1918.

O fundațiune de o jumătate de milion pentru scopuri culturale românești. Advocatul dr. *Dr. Alăruș*, din orașul Marmarăștii, fundatorul și toștul director executiv al băncii *Maramarăștii* morit în 23 Septembrie 1916, a lăsat avera sa de aproape jumătate milion coroane pentru împărțirea de școale tinerilor români gr. cat. maramarăștii, care au stat la gimnaziu, școale reale, școale de silvicultură, economie, drept, teologie. Se vor da ajutoare pentru creșterea unei generații de industriști și comercianți români, carisânt la începutul activității comerciale, cu scopul de a se crea o clasă de producători de mărfuri românească în Maramarăștii. Patronul fundațiunii este episcopul Gherlei.

Foch — mareșal. Consiliul ministerial francez a conferit generalului Foch titlul de *mareșal al Franței*. Generalul Petain a fost distins cu medalia militară.

Contribuții pentru sanator. În scopul clădirii sanatorului pentru tuberculoși s'au făcut în răstimpul dela 20 Iulie până la 1 August a. c. contribuții benevole în suma de 76 coroane 62 fieri. Contribuții se primesc și în viitor la casa de asigurare a muncitorilor din cercul sibiu, Piața Zeughof nr. 5 și 6.

Proclamația sovietului împotriva antantelor. Guvernul sovietului rusec, cum se anunță din Stokholm — adresat o proclamație către muncitorimea Franței, Italiei, Angliei și Americii. Proclamația îmbrăzează politica antantelor, care a respins propunerea făcută de soviet în scopul începerii negocierilor generale de pace.

Ministru francez oasndt. Fostul ministru de interne francez Malvy fusese acuzat pentru trădare de patrie. Senatul, constituit în consiliu de stat, după lungi dezbateri și acuzare de numeroși martori, a respins cu 177 voturi acuzarea de trădare. A susținut însă învinuirea pentru *abateri dela datorita* de serviciu ca fost ministru de interne. S'au făcut încă, înca pe la sfârșitul anului 1914, mișcări de propagandă a păcii, prin zăre, căpă Intruniri, fără ca Malvy să facă pași împotriva lor; ministrul din contră, a subvenționat cu banii statului un ziar, al căruu redactori *fost oasndt pentru înțelegere cu dășmanul*. Senatul a condamnat pe Malvy la 5 ani de exil și purtare a chețielui de proces, dar fără pierdere drepturilor de cetățean. Malvy voiește să-și petreacă în Spania anii exilului.

Uoiași oasndt. Înainte cu câteva luni a fost omorât în hotelul vieniez Bristol camera *Iulia Ezer* a baronesei Vivante. Tot atunci a dispărut o geantă cu juvelere și hărtiile de valoare ale numitei baroneșe. Poliția din Viena, după muncă de câteva zile, a pus mâna pe criminalul. Neorocnică față Iulia Ezer a căzut victimă în fața poliției. *Iulia Ezer și Kurt Franke* au ucis-o pentru a se instăpâni asupra obiectelor de preț ale baronesei Vivante. Emo Davit, înrudit cu baroneșea, a recunoscut în sfârșit omorul, și pe cale de dănsul și căsătorit cu tânărul (acea în date de 17 ani) Kurt Franke, care a lărat sub înrădăcirea lui Davit. Tribunalul vieniez, în petrecare înțuită acum, a condamnat pe Franke la temnița de 15 ani, ear pe Davit la moarte prin ștreang.

Soldaii secerători. Comandamentele militare au prelungit cu o săptămână concediul soldaților lăsași acasă pentru secerși. Însă soldații cari au venit dela front, sânt dători să se întorcă îndărăt după expirarea concediului.

Conventul bisericii reformate. În 2 Ocotomie a. c. se va întruni conventul bisericii reformate în Budapeșta. Programa e următoarea: 1. Modificarea legii privitoare la alegerea preoților; 2. Petrecerarea carierii preoților referitoare la amatori a stației preoților militari; 3. Chestia noilor cărți de cântări bisericești.

Modificarea ordonanței pentru ghet. Se anunță că ministrul de comerț baronul Ștefan Zăterian, va modifica ordonanța pentru ghet. Într-o parte a ordonanței, ordonanța cea nouă va întra la toamnă în vigoare și va stabili sistemul de bilete, precum și prețurile noii.

Holeră în Brăila. Prim-ministrul Marghiloman, răspundând la o interelare în camera română, a declarat, că în Brăila s'au învôlt cazuri de holeră asiatică. S'au luat măsurile de apărare.

Marsul tronurilor. Sosesc, în gara din Sibiu, dela:

Nocrih	643 li d. a.
Cizănde	7—
Vinț	7-41
Coșca	307 d. a.
Cizănde	344
Făgăraș	434
Curcu roșu	604
Oena (dela băi)	809
Coșca	1005 noaptea.

Pleacă, spre:

Cizănde	521 li d. a.
Nocrih	620
Turnu roșu	1050
Făgăraș	1013
Oena	131 d. a.
Deștite	402
Oena (la băi)	402
Nocrih	400
Vinț	610

Teatru cinematograf. Apollo, Strada Schwef. Directorul: ma. Emil Toth.

Mari și Mic, în 13 și 14 August: *Frământasa stăruie*, piesă înscenată.

La fiecare din reprezentații se dau frumoase suplimente de vederi în natură și scene umoristice.

Începutul la 7 și 9 ore sears.

Cărți și reviste

Despre poporul român din Seia. A apărut din condeiul profesorului *Vasile Caba* în Viena cartea sub titlul *Szilagy vármegye román népe, nyelve és népbiztsalata*. Deși meșter în țară, în 1874, înțelegerea se recomandă nepublicării cărții române. Ea cuprinde multe lucruri nou și interesante pentru cei ce se ocupă cu etnografia. Se poate comanda de la editor: Vasile Caba, profesor, Nagyoroszló, Szilagy-megye. Prețul 10 coroane, și porto 10 li,

